Helt äkta eller rena rama bluffen?

Fynd eller förfalskning, investering eller bortkastade pengar? Värden idag träffade tre rutinerade antikhandlare för en "grundkurs" i att inte betala för mycket eller helt enkelt bli lurad.

© Anders Edström Frejman

Intresset för antikviteter har kanske aldrig varit större, möjligen har de senare årens skakiga utveckling inom finansvärlden bidragit. Bara ett så nischat program som SVT temaprogram Antikrundan har runt två miljoner trogna tittare när det sänds, men även på mässgolven kan ett ökat intresse konstateras av branschens egna.
- För tio år sedan såg man inte nästan några yngre alls på antikmässor, säger Jan Ribbhagen, expert på främst silverföremål. Nu är det helt annat intresse, kommenterar han på Antikmässan i Älvsjö.

Men hur skall man som privatperson vara säker på att inte betala för mycket eller blir direkt lurad när man satsar sina surt förvärvade slantar på antikviteter - 100 år gamla föremål eller äldre?

Kan själv
- När man skall köpa eller sälja hus anlitar man mäklare, när man är sjuk går man till en läkare, men när man köper dyr konst tror de flesta att de klarar det själv, säger Clas Moser, konstexpert hos Moser & Klang som ofta är anlitad av Tullen och Polisen.

Han menar att många luras tro att de sprungit på tidernas fynd ofta på auktioner ute på landsbygden. Man k-a-n göra fynd men det är numera nästan aldrig fallet. Prislappen är alltid en varningsklocka. Clas rekommenderar att satsa en tusenlapp och anlita en expert för värdering.

Just nu är akvareller av Robert Högfelt populära. De med figurer är dyrare medan landskapsmotiven är billigare. Clas berättar att det nu börjat dyka upp landskapsmålningar med figurer, något konstnären aldrig målat.

Mer avancerat
Men förfalskningar blir allt mer sofistikerade. Arbetslösa konservatorer i östeuropa använder gamla dukar, akvarellpapper och färger. Det senare för att konstverk skall verka äkta vid pigmentanalys. Till och med kataloger från museer eller auktioner förfalskas och skickas med verk för att höja trovärdigheten. Det förekommer även att kopior som konststuderande gjort i sin utbildning saluförs som äkta vara.

Fredrik Knutsson på Bo Knutsson Antik visar tulpanglas av Nils Landgren från Helsingborgs hantverksmässa 1955.
- Det finns många sådana här glas, men beroende på kvalitet och om de är signerade kan priset variera från femton till över sextio tusen kronor.

Var uppmärksam

När det gäller möbler är en typisk fallgrop att betala för mycket för så kallade stilmöbler menar Fredrik. De kan vara omfanerade eller fått ny marmorskiva, det vill säga inte förfalskade men ändå inte original. För en gustaviansk byrå från 1800-talet, kan det påverka priset med en faktor tio eller mer.

- Alla föremål förfalskas menar Jan Ribbhagen. Det som är populärt skall man vara extra uppmärksam på, jaga därför inte efter fynd.

Han tar populära samlarföremål i silver som brännvisskedar, bägare eller ljusstakar som exempel. Han rekommenderar att köpa på ställen där de står för det de säljer, t ex medlemmar till branschföreningen SKAF.
- Du kan vara säker på att få rätt produkt och även byta in om det mot förmodan skulle vara fel.

Antikrundan
Guldföremål, silver och platinaföremål skall vara stämplade med kattfot, mästare, stad och årtal. Brännförgyllda silversmycken kan dock vara en fälla varför det är viktigt att leta efter stämpel som visar guldhalten, vanligtvis 18k. Den så kallade kattfotsstämpeln från 1754, är förresten en av världens äldsta konsumentskydd - en garant för att smycket tillverkat i Sverige och innehåller en angiven halt av ädelmetall.

- Det är även viktigt att priset är baserat på produkten, menar Jan. Ett skadat sockerskrin från 1700-talet skall förstås inte kosta som ett toppexemplar.

Slutligen, hur skall man komma underfund med om man har något värdefullt hemma?
- Titta på antikrundan!, svarar Ribbhagen blixtsnabbt.

Fotnot: Se även http://www.sp.se/kattfoten för mer information.